

Z OKAZJI 85-LECIA SEP i 10-LECIA INPE

85 lat temu, w czerwcu 1919 r. odbył się w Warszawie założycielski zjazd SEP. Zaledwie kilka miesięcy wcześniej naczelnik państwa Józef Piłsudski w depeszy z 16 listopada 1918 r. do rządów wszystkich państw wojujących i neutralnych notyfikował „istnienie państwa polskiego niepodległego, obejmującego wszystkie ziemie zjednoczonej Polski”. Na rubieżach odradzającego się państwa trwały jeszcze walki. Zniszczony działaniami wojennymi i rabunkową gospodarką zaborców kraj wymagał odbudowy i budowy zrębów państwowości. Od podstaw trzeba było tworzyć jednolite prawo, uruchomić oświatę i szkolnictwo wyższe, odbudować zniszczony przemysł i zapewnić rozwój gospodarczy kraju.

SEP od początku swego istnienia włączyło się do realizacji tych zadań. W statucie uchwalonym na zjeździe założycielskim, określającym cele i zadania Stowarzyszenia zapisano:

- wspólna praca nad całokształtem zagadnień elektrotechnicznych oraz współpraca z pokrewnymi instytucjami zagranicznymi,
- krzewienie wiedzy elektrotechnicznej, popieranie uczelni elektrotechnicznych oraz popieranie i rozpowszechnianie piśmiennictwa fachowego,
- tworzenie zbiorów, bibliotek, laboratoriów, urządzenie zjazdów, wycieczek technicznych, wystaw, odczytów, a także powoływanie biur zajmujących się poradnictwem fachowym i pośrednictwem pracy,
- opracowywanie przepisów elektrotechnicznych, głównie instalacyjnych i prace nad słownictwem elektrotechnicznym,
- współdziałanie w rozwoju rodzimego przemysłu elektrotechnicznego i rejestracja fachowych sił elektrotechniki.

Do 1929 r. działalność stowarzyszenia opierała się na aktywności kół. Skupiały one niewielu członków. Najliczniejsze i najżywotniejsze z nich było koło warszawskie, liczące 143 członków, następne co do wielkości koło lwowskie liczyło 48 członków, łódzkie – 43, sosnowieckie – 37, poznańskie – 36, krakowskie – 32, toruńskie i radomskie po 7 członków. Jak wynika z tego zestawienia, działalność SEP w tym czasie była realizowana przez 353 członków.

W 1929 na Zjeździe Delegatów w Toruniu został uchwalony nowy statut SEP. W oparciu o ten statut wprowadzono wiele zmian organizacyjnych, w wyniku których utworzono centralną Komisję Normalizacji Elektrotechnicznej, sekcje o zawężonej specjalności, komisje do opracowywania specjalnych zagadnień, przyznano szeroką autonomię oddziałom utworzonym z kół terenowych, wprowadzono kategorię członków zbiorowych, coroczne zwoływanie walnego zgromadzenia członków SEP i zorganizowano sekretariat generalny stowarzyszenia.

Od 1929 r. rozpoczął się intensywny rozwój SEP. Liczba członków zwyczajnych z 447 w 1929 r. wzrosła do 1521 w 1939 r., liczba członków zbiorowych z 8 do 86, a liczba oddziałów z 9 do 13. Centralna Komisja Normalizacji Elektrotechnicznej SEP pracowała w 22 komisjach i 47 pod-

komisjach przepisowych. W 1933 r. zostało utworzone Biuro Znak Przepisowego, kontrolujące produkcję sprzętu instalacyjnego i przewodów pod względem zgodności z przepisami i wymaganiami bhp oraz Dozór Elektryczny SEP – kontrolujący urządzenia elektryczne. Intensywnie działała Centralna Komisja Słownictwa Elektrotechnicznego. Centralna Komisja Szkolnictwa Elektrotechnicznego prowadziła całokształt prac związanych z zagadnieniami szkoleniowymi. Centralna Komisja ds. Inżynierskich współpracowała z Naczelną Organizacją Inżynierów. Międzynarodową współpracę prowadziły komitety: Elektrotechniczny, Oświatowy i Wielkich Sieci Elektrycznych. Skuteczność działania SEP, dzięki powiązania jego celów statutowych z potrzebami przemysłu elektrotechnicznego, energetyki, szkolnictwa elektrotechnicznego, szkolnictwa wyższego i nauki była imponująca. Stowarzyszenie cieszyło się wysokim autorytetem we władzach państwowych, samorządowych i społeczeństwie. Miarą prestiżu SEP było np. podjęcie na zjeździe założycielskim uchwały w sprawie upaństwowienia komunikacji telefonicznej, źródeł energii oraz wywłaszczenia gruntów pod budowę elektrowni i linii elektrycznych, czy też zrzeczenie się w 1924 r. przez, powołany rozporządzeniem Rady Ministrów, Polski Komitet Normalizacyjny działalności normalizacyjnej w dziedzinie elektryki na rzecz Polskiego Komitetu Elektrotechnicznego SEP. Do 1950 roku Komitet ten reprezentował Polskę w normalizacji międzynarodowej.

Statut uchwalony na zjeździe założycielskim określił działalność Stowarzyszenia merytorycznie, zaś znowelizowany na zjeździe toruńskim ukształtował tę działalność organizacyjnie. Wielokrotne późniejsze nowelizacje nawiązywały do uwarunkowań działalności, wynikających ze zmieniającej się rzeczywistości otoczenia SEP. Nie naruszały misji Stowarzyszenia i celów statutowych uchwalonych na zjeździe przed 85 laty. Jednym z nich jest kształcenie i ustawiczne doskonalenie kwalifikacji zawodowych elektryków. Służą temu sympozja, seminaria i konferencje naukowo-techniczne, kursy szkoleniowe, wydawnictwa i czasopisma.

Po 1989 r. dynamiczne zmiany polityczne, ustrojowe i gospodarcze zachodzące w kraju, stowarzyszenie z Unią Europejską i przygotowania do członkostwa spowodowały intensywne zmiany legislacyjne. Prawo budowlane (1994 r.), ustawa o normalizacji (1992 r.), o badaniach i certyfikacji (1993 r.), ustawa o zagospodarowaniu przestrzennym (1994 r.), prace legislacyjne nad późniejszymi ustawami: Prawo energetyczne (1997 r.), Prawo telekomunikacyjne (2000 r.), Prawo atomowe (2000 r.), Prawo ochrony środowiska (2001 r.) i wiele innych wносиły istotne, daleko idące zmiany w przepisach elektrycznych i normalizacji.

Po zasięgnięciu opinii Komitetów i sekcji naukowo-technicznych, oddziałów i innych jednostek organizacyjnych SEP, Zarząd Główny Stowarzyszenia w 1994 r. postanowił wydawać czasopismo informujące o zmianach w normach i przepisach elektrycznych. W grudniu tegoż roku ukazał się pierwszy numer „Biuletynu INPE” (Informacje o Normach i Przepisach Elektrycznych) – dwumiesięcznika SEP.

W pierwszych numerach „INPE” zamieszczono wykazy norm z dziedziny elektryki, stanowiące zbiór aktualny w dniu wejścia w życie ustawy o normalizacji. Obejmował on Polskie Normy i normy branżowe zgrupowane wg schematu klasyfikacyjnego. Wykazy te zostały zaopatrzone w komentarze informujące o PN wprowadzających postanowienia norm oraz dokumentów międzynarodowych i europejskich, czy też o obowiązku stosowania PN i norm branżowych, wprowadzonego rozporządzeniami rządowymi zgodnie z delegacją ustawy o normalizacji.

Począwszy od 2. numeru INPE w każdym numerze zamieszczane są informacje o zmianach w zbiorze Polskich Norm. Zamieszczane są w nich wykazy PN nowo ustanowionych, opublikowanych, wycofanych i europejskich uznanych za Polskie Normy.

Nowe normy i przepisy elektryczne są komentowane. Stanowią też inspirację dla wielu autorów artykułów, łączących komentarze z popularyzacją aktualnej wiedzy technicznej. Niektóre z nich nie stronią od uwag krytycznych, powodujących polemiczną wymianę poglądów, publikowaną w dziale „Opinie, poglądy i polemiki”. Zamieszczane w tym dziale wypowiedzi lub artykuły niekoniecznie podzielane są przez Redakcję INPE, natomiast wiernie oddają poglądy adwersarzy, co umożliwiać ma Czytelnikom ukształtowanie własnego sądu w sprawach spornych, najczęściej problemowych. Innym źródłem wyjaśniania wątpliwości są odpowiedzi na listy Czytelników. W dziale „Terminologii elektrycznej” zamieszczane są cenne informacje dotyczące słownictwa elektrycznego. Ustawa o samorządzie zawodowym urbanistów, architektów i inżynierów budownictwa z 2001 r. i utworzenie Polskiej Izby Inżynierów Budownictwa były inspiracją do utworzenia w INPE działu „Z życia PIIB” obok lub wspólnie z działem „Z życia SEP”. Od 2005 r. członkowie PIIB, podobnie jak członkowie SEP płacący regularnie składki członkowskie, uzyskali prawo do prenumeraty ulgowej.

Od lipca 2004 r. dwumiesięcznik „Biuletyn INPE” został przekształcony w „Miesięcznik INPE” z bezpłatnym dodatkiem, stanowiącym monograficzne zeszyty „Podręcznika INPE dla elektryków” wydawanym w miarę możliwości co drugi miesiąc. Dotychczas ukazały się: Zeszyt 1 – „Instalacje elektryczne. Wiadomości ogólne” i Zeszyt 2 – „Przemysłowe instalacje elektryczne”. Klasyfikacja i wymagania ogólne. Zeszyt 3 – „Normalizacja w elektryce” został oddany do druku i będzie rozesłany z Nr. 64. INPE.

INPE uzyskało dobrą opinię Czytelników i popularność. Nakład czasopisma znacznie przekroczył 5000 egz. (początkowy ok. 1200 egz.) i nadal wzrasta. Cieszy się dużym zainteresowaniem Okręgowych Izb Inżynierów Budownictwa i ich członków.

Popularność tę wyjaśnia chyba jedna z opinii o czasopiśmie, którą przytaczam, z nadzieją, że nieskromność będzie mi wybaczona. Oto fragment tej opinii:

Czasopismo INPE ma już 10-letnią historię. W okresie tym było wydawane jako dwumiesięcznik. Początkowo była to skromna broszura. Obecnie jest to już miesięcznik o skromnej, lecz sympatycznej szacie graficznej i ciekawej zawar-

tości. Również wielokrotnie zwiększył się nakład czasopisma, przekraczający obecnie 5000 egzemplarzy. Należy mieć nadzieję, że będzie on nadal się zwiększał.

INPE nieco wbrew tytułowi nie ogranicza się do informacji o normach i przepisach. Każdy numer zawiera jeden obszerny artykuł lub kilka o mniejszej objętości artykułów naukowo-technicznych, interesujących większość elektryków. Szerokie grono osób współpracujących z czasopismem, grupujących osoby z tytułami i stopniami naukowymi oraz inżynierów praktyków powoduje, że zamieszczane tam artykuły są zawsze interesujące i na odpowiednio wysokim poziomie.

Miesięcznik INPE rezerwuje też dużo miejsca na pytania nurtujące szerokie grono elektryków oraz odpowiedzi wybitnych specjalistów. Jest więc swoistym forum polemicznym osób o różnych temperamentach i poglądach na określone problemy techniczne, przez co nierzadko dochodzi się do najbardziej racjonalnych rozwiązań.

Obecnie mamy w Polsce swoistą lawinę nowych norm o przeróżnej numeracji, będących przeważnie wiernymi, a nierzadko dosłownymi tłumaczeniami norm europejskich EN, HD oraz raportów IEC, często trudno zrozumiałymi. Niektóre z nich mają niestety tłumaczenia jedynie okładek. Szereg norm jest też nowelizowanych, a wiele dotychczasowych traci ważność. Wielu elektryków zajmujących się projektowaniem, wykonawstwem i eksploatacją instalacji i urządzeń elektrycznych mogła się pogubić w tych dynamicznych zmianach, a z obowiązku powinni być na bieżąco z nowymi ustaleniami prawnymi. W oparciu o „działania własne” przeciętny i nie tylko przeciętny elektryk nie jest w stanie nadążyć za zachodzącymi zmianami, tym bardziej, że dostęp do nowych norm jest bardzo ograniczony również ze względu na relatywnie wysoką cenę. Pomaga im w tym, a niekiedy wręcz wyręcza od wielu już lat czasopismo INPE, rejestrujące w bardzo dobry sposób nowości normalizacyjne i zachodzące zmiany oraz omawiający, a nierzadko drukujący najważniejsze ustalenia z nowych aktów prawnych.

Miesięcznik INPE jest czasopismem poczytnym, bardzo wartościowym i przydatnym dla szerokiego grona elektryków o różnym przygotowaniu zawodowym. Od lat skutecznie pomaga elektrykom w rozwiązywaniu trudnych problemów technicznych i organizacyjnych m.in. przez przekazywanie informacji o zachodzących zmianach w systemie prawnym i wymaganiach norm.

Korzystając z okazji pragnę serdecznie podziękować Autorom i Zespołowi Redakcyjnemu za współpracę, Czytelnikom, zwłaszcza wieloletnim prenumeratorom, za zainteresowanie czasopismem, a także Zarządowi Głównemu SEP za prestiżowe wyróżnienie.

M. Malinowski